

महाराष्ट्र टिकला, तरच...

पहिलीपासून विद्यार्थ्यांना तिसरी भाषा म्हणून हिंदीचा पर्याय देण्याच्या राज्य सरकारच्या निर्णयाविरोधात महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेचे अध्यक्ष राज ठाकरे यांनी आक्रमक भूमिका घेतली आहे. येत्या ५ जुलै रोजी गिरगाव चौपाटीवरून मोर्चा काढण्याचा निर्णय त्यांनी जाहीर केला. खरे तर, विद्यार्थ्यांना तिसरी भाषा म्हणून हिंदी अनिवार्य करण्याचा निर्णय हा केवळ एका प्रशासकीय फाईलवर उमटलेला शिवका नाही, तर महाराष्ट्राच्या भाषिक अस्मितेवर झालेला हल्ला आहे. म्हणूनच राज ठाकरे यांनी पुन्हा एकदा स्पष्ट शब्दांत, ठाम भूमिका घेतली आहे. ‘हिंदीची सक्ती होऊ देणार नाही.’, त्यांचा सूर हा भाषिक लढाईचा आहे. ही भूमिका कुठलीही राजकीय वाटू नये म्हणून त्यांनी स्पष्ट केले आहे की, गिरगाव चौपाटीवर निघणाऱ्या मोर्चाला कोणताही झेंडा नसेल. हा फक्त आणि फक्त मराठी माणसाचा मोर्चा असेल. शिक्षण विभागाच्या शुद्धिपत्रकाने जो निर्णय जाहीर केला आहे, तो फक्त एका भाषेची निवड नाही किंवा तो निव्वळ धोरण नाही, तर एका भाषेला म्हणजेच हिंदीला बळजबरीने पुढे रेटण्याचा कट आहे, हे राज ठाकरे यांनी निर्भीडपणे उघड केले आहे. तिसरी भाषा म्हणून ‘पर्याय’ दिला जातो, हे जरी शाब्दिक सत्य असले, तरी प्रत्यक्षात इतर भाषांसाठी अटी ठेऊन, हिंदीसाठी सर्व मार्ग खुले ठेवले जातात, हीच ती लबाडीची जागा आहे. थोडक्यात हा ‘पर्याय’ नसून ‘दबाव’ आहे आणि याच दबावाच्या मुळाशी आपण भिडायला हवे. हे राजकारण केवळ भाषा निवडचीच नाही, तर सांस्कृतिक वारंवर गाजवण्याचे आहे, हे राज ठाकरेंनी आपल्या भूमिकेतून स्पष्ट केले आहे. सीबीएसई शाळा, केंद्रीय यंत्रणा आणि प्रशासकीय मानसिकता हे सगळे एकाच दिशेने झुकलेले दिसते. ती दिशा म्हणजे ‘हिंदी राष्ट्रावाद’. येथेच महाराष्ट्राला जागे व्हावे लागते. कारण ज्यांनी शिवबांची वाणी उराशी बाळगली, ज्यांनी तुकोबांची गाथा आणि फड्यांमधून स्फूर्ती घेतली, त्या मातीत जर मातृभाषा उपेक्षित होऊ लागली, तर ते संपूर्ण संस्कृतीच्या गाभ्यालाच सुरुंग लावण्यासारखे आहे. राज ठाकरे यांनी उचललेला मुद्दा महत्त्वाचा आहे आणि पक्षीय मतभेद विसरून तो सर्वांनीच पुढे न्यायला हवा. मराठी मुलांनी शाळेत कोणती भाषा शिकावी हे ठरवताना स्थानिक संस्कृती, पालकांची भूमिका आणि समाजाची गरज यांचा विचार व्हावा लागतो. येथे मात्र उलटे घडते आहे. राज्य शिक्षण विभाग केंद्र सरकारच्या अर्जेड्यावर काम करत आहे, असे स्पष्ट चित्र आहे. ज्यांना हिंदी नको, त्यांच्यासाठी संधी बंद केली जात आहे आणि ज्यांना ती पाहिजे, त्यांना वाट मोकळी करून दिली जात आहे. ही भाषा एकाधिकारासाठीची नवी पद्धत आहे. या निर्णयाचे परिणामही तितकेच गंभीर आहेत. शाळांमध्ये हिंदी सक्ती झाली, की मराठीचा वापर आपोआप कमी होतो. पालकांच्या नजरेतही मग ‘हिंदीत शिक्षण घेतले, म्हणजे अधिक संधी’ असा चुकीचा समज तयार होतो. हाच समज पुढे जाऊन मराठी शाळांची गळचेपी करतो. शिक्षकांची गरज कमी होते. साहित्य, नाट्य, कविता, लोकसंस्कृती या सगळ्यावर अंधार पडतो. एक पिढी आपल्या भाषेपासून तोडली गेली, की पुढच्या दोन पिढ्यांना त्या भाषेचा अर्थच उरत नाही. हे सगळे एका शुद्धिपत्रकाच्या नावाखाली होत असेल, तर तो ‘शुद्ध’ नव्हे, तर ‘सूक्ष्म वार’ ठरतो. शासनाच्या निर्णयाचा सर्वात खोल परिणाम ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांवर होईल. गावाकडची शाळा ही मातृभाषेतील शिक्षणाची शेवटची माळ आहे, जेथे शिकणे हे फक्त ज्ञानाचे साधन नसून जीवनाशी नाते सांगणारे अनुभवविवेक असते. तेथे जर दुसरी, तिसरी भाषा म्हणून आधीच इंग्रजीचा ताण असतो, त्यात आता हिंदीची सक्ती केली गेल्यास त्या विद्यार्थ्यांचं शिक्षण केवळ भाषांच्या जंजाळात अडकून बसणार आहे. हे विद्यार्थी ना हिंदी व्यवस्थित आत्मसात करू शकणार, ना मराठीवर भर देऊ शकणार. त्यांच्या भाषिक विचारसरणीचा पाया गेदळ होईल, त्यांचा अभ्यास तुटकपणे होईल आणि त्यांचे मन शिक्षणापासूनच दुरावेल. शिक्षणासोबतच स्थानिक शिक्षक, ग्रामीण लेखक, मराठी माध्यमातील पुस्तके आणि गावागावातल्या ज्ञान संस्कार केंद्रांचा आधार गळून पडेल. ही प्रक्रिया इतकी सूक्ष्म आणि दीर्घकालीन आहे की लक्षात येईपर्यंत एक संपूर्ण पिढी मातृभाषेपासून दूर गेलेली असेल. एका बाजूला शहरात ट्युटर्स, खासगी क्लासेस, डिजिटल ऑप्स यामुळे काही मर्यादित नुकसान होते, पण गावात मात्र ही भाषा सक्ती म्हणजे थेट शैक्षणिक संर्धींना मारक ठरणी, गळा दाबणारी व्यवस्था ठरते. म्हणूनच हा निर्णय म्हणजे गावातल्या विद्यार्थ्यांच्या मनावर, शिक्षणावर आणि संस्कृतीवर होणारी छुपी घुसखोरी आहे. या निर्णयाविरोधात मराठी माणसाने उभे राहणे हे त्याच्यासाठी फार महत्त्वाचे आहे. जर आज आपण उठून उभे राहिलो नाही, तर उद्या आपल्या नातवंडांच्या शाळांमध्ये मराठी शिकवा म्हणून मोर्चा काढावा लागेल. मराठी ही केवळ भाषा नाही ती विचारांची, संस्कारांची आणि स्वाभिमानाची ओळख आहे. ती जर अभ्यासातून, बोलण्यातून, लेखनातून हद्दवार झाली, तर आपण एक भाषा हरवून बसू. शिवाय त्यातून आपले अस्तित्वही गमावले जाईल. संस्कृती टिकली, तर महाराष्ट्र टिकेल. महाराष्ट्र टिकला, तरच भारताचा खरा गौरव जपला जाईल.

निवडणूक आयोगाला स्वतःला सिद्ध करण्याची संधी!

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीवर दाटलेलं संश्याचे धुके कमी होण्याऐवजी दिवसेंदिवस दाट होत चालले आहे. लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते तथा काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांनी निवडणूक आयोगाला खुले पत्र लिहून काही प्रश्न उपस्थित केले. त्याला निवडणूक आयोगाने उत्तर देण्याऐवजी महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री तथा भाजप नेते देवेन्द्र फडणवीस यांनी लेख लिहून प्रत्युत्तर दिले.

फडणवीसांनी उत्तर देण्याची तशी काही गरज नव्हती, कारण प्रश्न भाजपला किंवा फडणवीसांना केले गेले नव्हते. तरीही त्यांनी स्वतःहून निवडणूक आयोगाचे वकीलपत्र घेतले आणि महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक कशी निष्पक्ष आणि पारदर्शक पद्धतीने झाली हे सांगण्याचा प्रयत्न केला. यानंतर काँग्रेसकडून फडणवीसांना लेखाने उत्तर दिले गेले नाही, हे बरे झाले. पण काँग्रेसी नेते शांत बसले नाही. त्यांनी आपापल्या पारट्टीवरून समाचार घेतलाच.

राहुल गांधींनी आता पुन्हा एकदा महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीत मॅच फिक्सिंग झाल्याचा आरोप केला. यावेळी त्यांनी फडणवीसांच्याच विधानसभा मतदारासंघाचा दाखला दिला. मुख्यमंत्री देवेन्द्र फडणवीस यांच्या दक्षिण-पश्चिम नागपूर मतदारासंघात निवडणुकीआधी शेवटच्या पाच महिन्यांत ८ टक्के मतदार वाढले. तर मतदानाच्या दिवशी काही बूथवर २० ते ५० टक्के मतदार वाढले. राहुल गांधी सातत्याने महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीबद्दल प्रश्न उपस्थित करत आहेत.

फ ड ण ि वी स ा ं च र ा ा मतदारासंघाबद्दल त्यांनी म्हटले आहे की, बूथ स्तरावर असलेले अधिकारी बीएलओ यांनी तक्रार केली आहे की, अज्ञात व्यक्तींनी मतदान केले आहे. हजारो मतदार असे आहेत ज्यांच्या पत्त्यांची ओळख पटत नाही. प्रसारमाध्यमांनी हे मतदार शोधून काढण्याचा प्रयत्न केला, त्यांना संबंधित पत्त्यांवर ते मतदारच सापडलेले नाही. निवडणूक आयोगाने नेमलेले बीएलओ तक्रार करतात, प्रसारमाध्यमे बोगस मतदार असल्याचे रिपोर्ट करतात, तरीही निवडणूक

काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांनी पाच मुख्य मुद्दे निवडणूक आयोगाबद्दल उपस्थित केले आहेत. जे महाराष्ट्रात झाले तेच आगामी बिहार विधानसभा निवडणुकीत भाजप करण्याची भीती काँग्रेसने व्यक्त केली आहे. त्यामुळे निवडणूक आयोग संशयाच्या भोवऱ्यात आहे. आयोगाने राहुल गांधींना चर्चेचे निमंत्रण दिले आहे. या चर्चेतून हे संशयाचे धुके दूर करणे आणि स्वतःला सिद्ध करण्याची संधी आयोगाकडे चालून आली आहे. आणीबाणीच्या काळातही हे होत आहे, हाही काळाचा महिमाच आहे.

आयोगाचे मौन कायम आहे. निवडणूक आयोग आणि सरकार या सगळ्या प्रकारावर पडदा टाकण्याचाच प्रयत्न करत आहे. असे करून ते कबुलीच देत नाही का? एक प्रकारे ही मतांची चोरीच आहे. असाही सवाल राहुल गांधींनी केला. म्हणूनच आम्ही मशीन रिडेबल डिजिटल मतदार याद्या आणि मतदानाच्या दिवशीच सीसीटीव्ही फुटेज प्रसिद्ध करण्याची मागणी करत आहोत, असंही राहुल गांधींनी म्हटलं आहे. सोशल मीडियावरून त्यांनी आयोगाला पुन्हा एकदा सवाल केले आहेत. त्यांच्यावर प्लेटवार करण्याचे आद्यकर्तव्य आपलेच असे मानून पुन्हा एकदा देवेन्द्र फडणवीसांनीच उत्तर दिले. राहुल गांधींनी यावेळी सोशल मीडियावर सवाल केले, त्यांना फडणवीसांनी सोशल मीडियावर प्रत्युत्तर दिले.

ह्ममहाराष्ट्रातील पराभव तुम्हाला रोजच त्रास देत आहे. हे आम्ही समजू शकतो. मात्र किती दिवस असे हवेत बाण मारत राहणार? महाराष्ट्रात असे २५ हून अधिक मतदारासंघ आहेत, जिथे ८ टक्क्यांहून अधिक मतदार लोकसभा आणि विधानसभा निवडणुकीच्या दरम्यान वाढले आहेत आणि त्यातील काही ठिकाणी काँग्रेसचे उमेदवारीही विजयी झाले आहेत. दक्षिण-पश्चिम मतदारासंघाला लागून असलेल्या पश्चिम नागपूर मतदारासंघात ७ टक्के मतदार वाढले, ज्यांची संख्या २७ हजार ६५ होती आणि येथे काँग्रेसचे विकास ठाकरे विजयी झाले.

उत्तर नागपूरमध्ये ७ टक्के मतदार वाढले तिथे काँग्रेसचे डॉ. नितीन राऊत विजयी झाले. पुण्यातील वडगाव शेरी मतदारासंघात १० टक्के मतदार वाढले आणि येथे शरद पवार गटाचे बापुसाहेब पठारे जिंकले.

मालाडमध्ये ११ टक्के मतदार वाढले आणि येथे काँग्रेसचे अस्लम शेख विजयी झाले. मुंब्रा मतदारासंघात ९ टक्के मतदार वाढले आणि येथे शरद पवार गटाचे जितेंद्र आव्हाड विजयी झाले. अशी उदाहरणे मुख्यमंत्री फडणवीसांनीही प्रत्युत्तरात दिली आहेत.

दुसरीकडे, वंचित बहुजन आघाडीचे सर्वेसर्वा प्रकाश आंबेडकर यांनीही संख्याकाळी पाचनंतर वाढलेल्या ७६ लाख मतदारांची माहिती निवडणूक आयोगाकडे मागितलेली आहे. त्यांनी यासंबंधी मुंबई उच्च न्यायालयात दाखल याचिकेत बाजूही मांडली. मात्र मुंबई उच्च न्यायालयाने प्रकाश आंबेडकरांची याचिका फेटाळून लावली.

न्यायमूर्ती गिरीश कुलकर्णी आणि न्यायमूर्ती अरीफ यांच्या खंडपीठाने दिवसभर याचिका ऐकून घेतली. याचिका फेटाळताना कोर्टाने म्हटले की, याचिका ऐकून आमच्या कामकाजाचा वेळ वाया गेला. उच्च न्यायालयाने कोणत्या आधारावर याचिका फेटाळली हे अजून स्पष्ट झालेले नाही. न्यायालयाचा संपूर्ण निकाल आल्यानंतरच त्यांच्या आक्षेपांवर वंचित नेते प्रकाश आंबेडकर बोलतील. मात्र ही याचिका फेटाळून न्यायालयाने विधानसभा निवडणुकीत संख्याकाळी पाचनंतर वाढलेली ७६ लाख मते आली कुठून याचेही उत्तर जेजमेंटमध्ये येण्याची अपेक्षा आहे.

निवडणूक आयोगाने राहुल गांधींना चर्चेचे निमंत्रण दिल्याची माहिती आहे. १२ जून रोजीच आयोगाने राहुल गांधींना पत्र पाठवून त्यांच्या आक्षेपावर चर्चेची तयारी दाखवली आहे. त्यामुळे वाढलेल्या मतांची गोळाबेरीज आयोग कशी सादर करणार हे पाहावे लागणार आहे. तत्पूर्वी त्यांनी लोकसभा विरोधी पक्षनेत्यांना पाठवलेल्या पत्रात नियमांचे कसे पालन केले याचे वर्णनच केले आहे. भारतीय संसदेने तयार केलेल्या निवडणूक कायद्याद्वारे, त्याच्या नियमांद्वारे आणि वेळेवेळी निवडणूक आयोगाच्या सूचनांनुसार देशात निवडणुका काटेकोरपणे घेतल्या जातात.

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक प्रक्रिया विधानसभा मतदारासंघ पातळीवर केंद्रीकृत आहे. यामध्ये निवडणूक आयोगाने नियुक्त केलेले १ लाख ८ हजार १८६ हून अधिक बीएलओ, २८८ निवडणूक नोंदणी अधिकारी, १३९ सामान्य निरीक्षक, ४१ पोलीस निरीक्षक, ७१ खर्च निरीक्षक आणि २८८ निवडणूक अधिकारी आणि महाराष्ट्रात राष्ट्रीय आणि प्रादेशिक पक्षांनी नियुक्त केलेले १ लाख ८ हजार २६ बूथ लेव्हल एजंट यांचा समावेश आहे. यामध्ये काँग्रेसचे २८ हजार ४२१ एजंट आहेत. त्यामुळे मतांची चोरी होऊच शकत नाही, असा राग आयोगाने आळवला आहे.

राहुल गांधी आयोगाच्या निमंत्रणाला सकारात्मक प्रतिसाद देतील आणि त्यांनी उपस्थित केलेल्या प्रश्नांना आयोग समोसमोरे उत्तर देईल, इथपर्यंत ही लढाई आली आहे. मात्र मुख्य निवडणूक आयुक्तांच्या नियुक्तीवरच काँग्रेसने सवाल उपस्थित केलेला आहे. याचा प्रतिवाद करताना फडणवीसांनी केलेली चलाखी कोणत्याच नजरेतून साधली नाही. राहुल गांधींचा साधा प्रश्न होता की, मुख्य निवडणूक आयुक्तांच्या निवड प्रक्रियेतून सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांना वगळण्याचा निर्णय का झाला.

त्याऐवजी गुहमंत्र्यांची ‘सारे जहाँ से अच्छा...’ हे काव्यमय उत्तर होते, राकेश शर्मा यांचे. ४१ वर्षांपूर्वी त्यांनी जेव्हा अवकाशात झेप घेतली, तेव्हा तिथून भारत कसा दिसतो, हा प्रश्न त्यांना तत्कालीन पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांनी विचाराला होता. त्यांनी या प्रस्नाला दिलेले वरील उत्तर हे त्यांच्या अंतराळ मोहिमेइतकेच संस्मरणीय ठरेले. चार दशकानंतर, बुधवारी, शुभांशू शुक्ला यांनी आंतरराष्ट्रीय अवकाश स्थानकाच्या दिशेने झेप घेतली तेव्हा भारताच्या पहिल्या आंतराळवीर्याचा आठवणी जाग्या होणे स्वाभाविकच. या मोहिमेवर जाताना शुक्ला यांनी केलेले विधान राकेश शर्मा यांच्या काव्यमय उत्तरासारखे नसले, तरी ते तितकेच महत्त्वाचे आहे. ‘हा प्रवास केवळ आंतरराष्ट्रीय अवकाश स्थानकाच्या दिशेने नाही, तर भारताच्या मानवी अवकाश मोहिमेच्या दिशेनेही आहे,’ हे शुक्ला यांचे वक्तव्य भारताच्या भावी अवकाश मोहिमांकडे अंगुलिनिरिदेश करणारे आहे. शुक्ला यांची अवकाश झेप ही भारताच्या मानवी अवकाश मोहिमांच्या युगाची सुरुवात म्हणावी लागेल. तब्बल चार दशकानंतर त्यांच्या रूपाने भारताला दुसरा अंतराळवीर मिळाला असला, तरी यापुढील अंतराळवीरांसाठी आता इतका काळ प्रतीक्षा करण्याची गरज भासणार नाही; कारण येत्या वर्षभरातच ‘गगनयान’ ही भारताची पहिलीवहिली अवकाश मोहीम कार्याचित्त होईल. त्या मोहिमेची पूर्वतयारी म्हणजे शुभांशू शुक्ला यांची आताची मोहीम. ‘ऑक्सिऑम ४’ या अमेरिकी मोहिमेत भारताचा सहभाग केवळ शुक्ला यांच्यापुरता मर्यादित नाही, तर अंतराळात भारताकडून प्रयोगही केले जाणार आहेत. भारतीय अवकाश संशोधन संस्थेतर्फे (इस्त्रो) एकूण सात प्रयोग केले जाणार असल्याने ही मोहीम भारतासाठी महत्त्वाची आहे. अवकाश तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात भारतीय शास्त्रज्ञांनी आणि तंत्रज्ञांनी आपली क्षमता यापूर्वी अनेकदा सिद्ध केली आहे. उपग्रहांपासून प्रक्षेपकांच्या विकसनापर्यंत आणि चांद्र मोहिमांपासून मंगळयानापर्यंतच्या मोहिमा भारताने यशस्वी करून दाखविल्या आहेत. एकाच वेळी शंभराहून अधिक उपग्रहांचे प्रक्षेपण करण्याचा विक्रमही ‘इस्त्रो’ने केला आहे. चंद्राच्या अंधार असलेल्या भागात यशस्वीपणे यान उतरविण्याचा मानही भारताने मिळविला आहे. मानवाला अवकाशात पाठविण्यासाठीची मोहीम राबविण्यासाठी सुरुवातीला २०२२चे उद्दिष्ट ‘इस्त्रो’ने ठेवले होते; परंतु करोना साथरोगासह अन्य कारणांमुळे ते साध्य करण्यात यश आले नाही. आता त्यासाठी २०२७चे लक्ष्य ठेवण्यात आले असून, त्यासाठीची तयारी पुढील वर्षापासून सुरू होईल. शुभांशू शुक्ला यांचा समावेश असलेल्या

निवड करून मोदी सरकारने आपल्या मज्तीतील लोकांनाच या पदावर आणण्याचा घाट घातला आहे का? मुख्य निवडणूक आयुक्तांच्या निवड प्रक्रियेत तीन सदस्य आहेत. पंतप्रधान, विरोधी पक्षनेता आणि सर्वोच्च न्यायालयाच्या सरन्यायाधीशांना या प्रक्रियेतून वगळावेच आहे. कादून गुहमंत्र्यांची एट्टी मोदी सरकारने करून घेतली आहे. त्यामुळे तीन सदस्यांच्या समितीत एकट्या विरोधी पक्षनेत्याच्या मताला काय किंमत राहणार आहे?

यानंतर निवडणूक आयोगाने नुकताच एक बदल केला आहे. निवडणुकीचे फुटेज आणि डेटा, छायाचित्रे जनत करण्याचा कालावधी आता ४५ दिवसांवर आणण्यात आला. जर कोणी निवडणुकीसंबंधी याचिका दाखल केली नाही तर निकाल जाहीर झाल्यानंतर ४५ दिवसांनी डेटा नष्ट केला जाऊ शकतो. आणीबाणीला आता ५० वर्षे झाली आहेत. आणीबाणीची पाशवंभूमी देखील निवडणूक आणि उच्च न्यायालय राहिलेली आहे.

अलाहाबाद उच्च न्यायालयाने तत्कालीन पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांना निवडणूक गैरव्यवहारात दोषी ठरवून सहा वर्षांसाठी सार्वजनिक पद ग्रहण करण्यास अपात्र ठरवले होते. १९७१ च्या लोकसभा निवडणुकीच्या निकालात गैरव्यवहाराचा आरोप झाला त्याचा निकाल १२ जून १९७५ साली देण्यात आला. यामुळे देशात अराजक माजेल याचा अंदाज आल्यामुळे इंदिरा गांधींनी भारतीय संविधानानुसार देशात आणीबाणी लागू केली. सध्याचे केंद्र आणि राज्यातील भाजप सरकार हा दिवस संविधान हत्या दिवस म्हणून काही वर्षांपासून पाळत आहे.

मात्र ज्या पद्धतीने आता निवडणूक आयोग आणि सरकारी यंत्रणा काम करत आहेत, ते पाहून वेगळ्या आणीबाणीची गरज नाही असा विरोधकांचा असलेला आरोप खरा वाटण्यास वाव मिळत आहे. विरोधकांचे हे आरोप खोडून काढण्याची चांगली संधी आता निवडणूक आयोगाला मिळाली आहे. राहुल गांधींसोबतचा चर्चेचा ते यासाठी उपयोग करतील अशी अपेक्षा करायला हरकत नाही.

‘नाटो’ची वाटचाल (अ)सुरक्षिततेकडे!

जगातील अनेक देशांवर राज्य करणाऱ्या, अनेक राष्ट्रांना लुटून स्व-उत्कर्ष साधणाऱ्या आणि उपभोगवादी प्रवृत्तींनी झपाटलेल्या देशांना त्याची सुरक्षा कमकुवत असल्याचे वाटू लागले आहे. म्हणूनच ‘नाटो’च्या छात्राखालील या देशांनी आता जीडीपीच्या थेट पाच टक्के खर्च संरक्षणावर करण्याचा निर्णय घेतला आहे. ही वाटचाल (अ) सुरक्षिततेकडेच जाणारी आहे.

यावर आणि उर्वरित दीड टक्के खर्च हा सायबर सुरक्षा, संरक्षण पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी करायचा आहे. सद्यस्थितीत नाटो सदस्य जीडीपीच्या दोन टक्के निधी देत आहेत. तसेच, अमेरिका ही नाटो करारातील पाचव्या कलमासाठी प्रतिबद्ध असल्याचे ट्रम्प यांनी सांगितल्याने सर्व सदस्यांना हायसे वाटले. कारण, नाटो सदस्यांवर हल्ला झाला तर अमेरिका प्रतिहल्ला चढवेल की नाही? याबाबत साशंकता व्यक्त केली जात होती. त्यातही ट्रम्प यांचा अंदाज येणे साऱ्या जगालाच अवघड झाले आहे. आता त्यांनीच खुलासा केल्याने नाटो सदस्यांचा जीव भांड्यात पडला आहे.

नाटो परिषदेत ट्रम्प आणि युकेनचे अध्यक्ष झेलेन्स्की यांची भेट झाली. ५० मिनिटे त्यांनी विविध बाबींवर चर्चा केली. अमेरिका आता युकेनला शस्त्रास्त्रे देण्यास तयार झाला आहे. यामुळे रशियाच्या अडचणी वाढणार आहेत. युकेनही नाटोचा सदस्य होण्यासाठी आक्रमक होताच रशियाने त्याच्यावर धाव घातला आणि संघर्ष सुरू झाला. अमेरिकेचा पाठिंबा जर युकेनला मिळाला तर रशियाला ही बाब चांगलीच महागात पडू शकते. परिणामी, रशिया काय करेल? याची उत्सुकता सर्वांना असेल. नाटोच्या ठरावाकडे सर्वांगाने पाहणे आवश्यक आहे. या ठरावाचे वृत्त झळकताच भारतीय शेअर बाजारात संरक्षण उत्पादक कंपन्यांच्या शेअरमध्ये तेजी पहायला मिळाली. आगामी काळातही या कंपन्यांना सुगीचे दिवस असतील, असे अनुमान आहे. म्हणजेच गुंतवणूकदार संरक्षण क्षेत्रातील कंपन्यांकडे अधिकाधिक आकृष्ट होतील. युद्धग्रस्त पश्चिम आशिया आणि रशिया-युक्रेन काळातील संघषामुळे जगभरात संरक्षण क्षेत्राला कमालीचे महत्त्व प्राप्त झाले आहे. असे.

सद्यस्थितीत नाटो सदस्यांना संरक्षणासाठी जीडीपीतील दोन टक्क्यांचा निधी खर्च करतानाही धाप लागत आहे. महागाई, बेरोजगारी यासह अनेक समस्या आ-वासून उभ्या राहत असल्याने आर्थिक आघाडीवर त्यांची चांगलीच दमछाक होत आहे. आता थेट पाच टक्के निधी कुठून आणि कसा खर्च करायचा या चिंतेने ते ग्रस्त झाले आहेत. स्पेनच्या अध्यक्षानी तर स्पॅनचे तसे परिषदेतच बोलून दाखविले. ट्रम्प यांनी त्यांचा चांगलाच समाचार घेतला. अमेरिका दोन टक्के खर्च करते आणि अन्य सदस्य देश करीत नाही हीच ट्रम्प यांची खंत आहे. म्हणूनच ते नाटो सदस्यांवर आणपाखंड करतात. आता निधी वाढवूही जर त्यांनी संरक्षणावर भर दिला नाही तर कदाचित अमेरिका ठोस निर्णय घेईल, असा सज्जड इशारा देण्यात आला आहे.

पहिल्या अंतराळवीराच्या आठवणी जाग्या होणे स्वाभाविकच

‘सारे जहाँ से अच्छा...’ हे काव्यमय उत्तर होते, राकेश शर्मा यांचे. ४१ वर्षांपूर्वी त्यांनी जेव्हा अवकाशात झेप घेतली, तेव्हा तिथून भारत कसा दिसतो, हा प्रश्न त्यांना तत्कालीन पंतप्रधान इंदिरा गांधी यांनी विचाराला होता. त्यांनी या प्रस्नाला दिलेले वरील उत्तर हे त्यांच्या अंतराळ मोहिमेइतकेच संस्मरणीय ठरेले. चार दशकानंतर, बुधवारी, शुभांशू शुक्ला यांनी आंतरराष्ट्रीय अवकाश स्थानकाच्या दिशेने झेप घेतली तेव्हा भारताच्या पहिल्या आंतराळवीर्याचा आठवणी जाग्या होणे स्वाभाविकच. या मोहिमेवर जाताना शुक्ला यांनी केलेले विधान राकेश शर्मा यांच्या काव्यमय उत्तरासारखे नसले, तरी ते तितकेच महत्त्वाचे आहे. ‘हा प्रवास केवळ आंतरराष्ट्रीय अवकाश स्थानकाच्या दिशेने नाही, तर भारताच्या मानवी अवकाश मोहिमेच्या दिशेनेही आहे,’ हे शुक्ला यांचे वक्तव्य भारताच्या भावी अवकाश मोहिमांकडे अंगुलिनिरिदेश करणारे आहे. शुक्ला यांची अवकाश झेप ही भारताच्या मानवी अवकाश मोहिमांच्या युगाची सुरुवात म्हणावी लागेल. तब्बल चार दशकानंतर त्यांच्या रूपाने भारताला दुसरा अंतराळवीर मिळाला असला, तरी यापुढील अंतराळवीरांसाठी आता इतका काळ प्रतीक्षा करण्याची गरज भासणार नाही; कारण येत्या वर्षभरातच ‘गगनयान’ ही भारताची पहिलीवहिली अवकाश मोहीम कार्याचित्त होईल. त्या मोहिमेची पूर्वतयारी म्हणजे शुभांशू शुक्ला यांची आताची मोहीम. ‘ऑक्सिऑम ४’ या अमेरिकी मोहिमेत भारताचा सहभाग केवळ शुक्ला यांच्यापुरता मर्यादित नाही, तर अंतराळात भारताकडून प्रयोगही केले जाणार आहेत. भारतीय अवकाश संशोधन संस्थेतर्फे (इस्त्रो) एकूण सात प्रयोग केले जाणार असल्याने ही मोहीम भारतासाठी महत्त्वाची आहे. अवकाश तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात भारतीय शास्त्रज्ञांनी आणि तंत्रज्ञांनी आपली क्षमता यापूर्वी अनेकदा सिद्ध केली आहे. उपग्रहांपासून प्रक्षेपकांच्या विकसनापर्यंत आणि चांद्र मोहिमांपासून मंगळयानापर्यंतच्या मोहिमा भारताने यशस्वी करून दाखविल्या आहेत. एकाच वेळी शंभराहून अधिक उपग्रहांचे प्रक्षेपण करण्याचा विक्रमही ‘इस्त्रो’ने केला आहे. चंद्राच्या अंधार असलेल्या भागात यशस्वीपणे यान उतरविण्याचा मानही भारताने मिळविला आहे. मानवाला अवकाशात पाठविण्यासाठीची मोहीम राबविण्यासाठी सुरुवातीला २०२२चे उद्दिष्ट ‘इस्त्रो’ने ठेवले होते; परंतु करोना साथरोगासह अन्य कारणांमुळे ते साध्य करण्यात यश आले नाही. आता त्यासाठी २०२७चे लक्ष्य ठेवण्यात आले असून, त्यासाठीची तयारी पुढील वर्षापासून सुरू होईल. शुभांशू शुक्ला यांचा समावेश असलेल्या

‘ऑक्सिऑम ४’ या सध्याच्या मोहिमेचा भारताला उपयोग होऊ शकेल. मानवी अवकाश मोहीम राबविण्यासाठीचे अनेक धडे यातून मिळतील. ऑक्सिऑम ४ मोहिमेला ‘इस्त्रो’ने अर्थसाहा करण्याचा एक हेतू हाही आहे. अमेरिका, भारत, पोलंड आणि हंगेरी या चार देशांचे अंतराळवीर या मोहिमेअंतर्गत आंतरराष्ट्रीय अवकाश स्थानकात चौदा दिवस राहणार असून त्या काळात साठ वेगवेगळे प्रयोग होणार आहेत. भारतासह तीस देशांकडून हे प्रयोग होतील. सूक्ष्मगुरुत्वाकर्षणात बियाण्यांचा वापर, बीजांकुर, प्रतिकूल तापमानातील सूक्ष्मजीवांचे जगणे, नील-हरित जीवाणू, अंतराळातील सूक्ष्म शैवाल आदी भारताकडून होणाऱ्या प्रयोगांची निष्पत्ती ही भविष्यातील अंतराळ मोहिमांसाठी उपयुक्त ठरेल. अवकाश विज्ञान समजून घेण्यासाठीही ते महत्त्वाचे असणार आहे. अंतराळात राहण्यासाठीची क्षमता विकसित करण्यापासून तेथील जैवविज्ञान प्रयोगांसाठी संधी निर्माण करण्यापार्यंतची उद्दिष्टे ‘गगनयान’ मोहिमेने समोर ठेवली आहेत. शुक्ला यांच्यासह प्रशांत बालकृष्णन नायर, अजित कृष्णन, अंगद प्रताप हे ‘गगनयान’मध्ये सहभागी होतील. शुक्ला यांचा सध्याच्या मोहिमेतील अनुभव ‘गगनयान’च्या वेळी उपयुक्त ठरेल. २०३०पर्यंत अवकाश स्थानक विकसित करण्याचीही भारताचे उद्दिष्ट आहे. त्याच्या पूर्ततेसाठीही सध्याची मोहीम महत्त्वाची ठरेल. शुक्ला यांच्या अवकाश झेपेशी या सर्व गोष्टी अशा रीतीने जोडल्या गेल्या आहेत. अवकाश तंत्रज्ञानाला आलेले सामरिक स्वरूही याबाबत महत्त्वाचे ठरते. शीतयुद्धाच्या काळात अमेरिका आणि तत्कालीन सोव्हिएत रशिया यांच्यात अवकाश तंत्रज्ञानाची स्पर्धा होती. कालांतराने ती कमी झाली असली, तरी संपली नाही. गेल्या काही वर्षांत अशी स्पर्धा पुन्हा नव्याने सुरू झाली असून, भारतासह चीन, जपान, युरोपीय संघ आदींनी त्यात उतरले आहेत. चंद्र, मंगळ यांच्या दिशेने नव्या मोहिमा हे देश आता आखत आहेत. चंद्रावर माणूस पाठविणे ही नवीन बाब नसली, तरी पुन्हा एकदा मानवी मोहिमा सुरू होत आहेत. आकांक्षापुढती गगन उंगणे... या उक्तीची प्रचिती देणाऱ्या या मोहिमांतून विश्वाबद्दलचे ज्ञान आकलन होऊ शकते. ते मिळविण्यात भारताचेही योगदान असणार, ही समाधानाची बाब.

कच्च्या केळ्याचे वडे

साहित्य - चार कच्ची केळी, अर्धा चमचा मोहरी, चिमूटभर हिंग, आठ ते दहा कढीपत्ता पानं, पाव चमचा हळद, चार ते पाच हिरव्या मिरच्या, एक इंच आलं, मीठ, कोथिंबीर, एक कप बेसन, पाव चमचा हळद, अर्धा चमचा लाल मिरची पावडर, एक चिमूट खायचा सोडा, तेल.

कृती - प्रथम चार कच्ची केळी कुकरमध्ये तीन ते चार शिट्या काढून उकडून घ्या आणि नंतर त्याचं साल काढून, कुस्करून घ्या. एका कढईत तेल घालून मोहरी, हिंग, कढीपत्त्याची फोडणी करा. नंतर त्यात हळद, आले, मिरची खडां आणि कुस्करलेलं केळं घाला. आता त्यात मीठ घालून ते वाफवून घ्या. कोथिंबीर घाला आणि तयार भाजी थंड होऊ द्या. दुसऱ्या एका भांड्यात बेसन, मीठ, हळद, तिखट आणि सोडा घाला. थोडं पाणी घालून भज्यासारखं पीठ तयार करा. तयार भाजीची गोळे करा आणि पिठात घोळवून तेलात फ्राय करून घ्या. वडे झाले की हिरवी चटणी आणि टोमॅटो सॉस बरोबर सर्व्ह करा.

मुलतानी मिट्टी किंवा मुलतानी माती भारतात शेकडो वर्षांपासून त्वचेच्या सौंदर्यासाठी आणि किंगडोमीणासाठी वापरली जात आहे. जेव्हा कॉस्मेटिक्स बाजारात नव्हतीच, तेव्हापासून भारतीय महिला आपल्या त्वचेसाठी ही माती वापरत आल्या आहेत. बाजारातील महागडी आणि काहीवेळा त्वचेला अपाय होऊ शकणारी क्रीम्स किंवा पॅक वापरण्यापेक्षा ही माती निश्चिक्कणे त्वचेसाठी वापरता येते आणि महागड्या कॉस्मेटिक्सच्या तुलनेत ती स्वस्त असतेच, पण त्यापासून कोणताही अपाय होण्याचा धोका नसतो.

चेहऱ्यावरील सुरकुत्या, पुरळ, मुरमे, काळे डाग, ब्लॅक हेड, व्हाइट हेड, व्रण यांसारख्या अनेक कारणांसाठी ही माती अत्यंत सुरक्षित आणि उपयुक्त आहे. त्यामुळे ती वापरून त्वचेवर काय चमत्कार घडतो हे अनुभवण्यास काहीच हरकत नाही. या मातीचे काही फायदे प्रथम समजून घेऊ. या मातीत मॅग्नेशियम क्लोराईड असते, ज्यामुळे पुटकुळ्या आणि त्वचेवरील डाग कमी होतात. त्वचा तेलकट असेल तर ही माती त्वचेतील अनावश्यक जादा तेल शोषून घेते आणि नवीन पिंपल्स येण्यास अटकाव करते. या मातीपासून बनविलेले फेसपॅक त्वचा स्वच्छ बनवितात तसेच धूळ,

सुंदर त्वचेसाठी मुलतानी माती

तेल व त्वचेवरील मूत पेशी हटवतात. त्वचेला लाली येत असेल, तर ती कमी करण्यासाठी आणि व्रण कमी करण्यासाठी तसेच त्वचेला शांत आणि सुईंग इफेक्ट देण्यासाठीही ही माती अतिशय उपयुक्त ठरते. तसेच त्वचेवर पिगमेंटेशन होत नाही आणि त्वचा टॅन होण्यापासूनही सुटका होते. या मातीपासून घरच्या घरीच फेसपॅक बनवून ते वापरता येतात. त्वचा तेलकट असेल तर मुलतानी माती, गुलाबपाणी आणि चिमूटभर हळद घालून त्याची पातळ पेस्ट करावी आणि चेहरा व मानेवर लावावी. डोळ्याभोवती लावू नये. हा पॅक वाळू द्यावा व नंतर

पाण्याचे तोंड स्वच्छ धुवावे. पॅक लावल्यानंतर जास्त बोलू नये अथवा चेहऱ्याची जास्त हालचालही करू नये. पिंपलचे डाग त्वचेवर असतील तर मातीत ताज्या टोमॅटोचा रस, चिमूटभर चंदन पावडर आणि चिमूटभर हळद घालून पेस्ट बनवावी आणि ती चेहऱ्यावर लावावी. डोळ्याखालची काळी वरतुळे जाण्यासाठी माती, दही आणि पुदीन्याच्या पानाच्या पेस्टसह कालवावी आणि लावावी. हा पॅक अर्धा तास चेहऱ्यावर ठेवून नंतर कोमट पाण्याने तोंड धुवावे. विशेष म्हणजे त्वचेला कोणताही विकार नसेल आणि त्वचा चांगलीच

असेल तरी ती अधिक चांगली, मऊ तसेच चमकदार होण्यासाठी या मातीचा लेप थोड्याशा तेलासह चेहऱ्यावर लावावा. ही माती ओळखायची कशी, असा एक प्रश्न येतो. मात्र, ती वास आणि रंगावरून सहज ओळखता येते. मातीचा रंग फिकट पिचळसर असतो, तर वास ताज्या चिखलासारखा असतो. या मातीपासून बनविलेले पॅक बाजारात मिळतात, मात्र शक्यतो मातीच विकत आणून वरीप्रमाणे आवश्यकतेनुसार मिश्रण करून केलेले पॅक स्वस्त पडतात. तसेच त्यापासून अपाय होण्याची भीतीही राहत नाही. नॉर्मल त्वचा असेल तर मातीत दूध आणि बदामाची थोडी पुड घालून पॅक करावा आणि चेहऱ्यावर लावावा. पुटकुळ्या येत असतील, तर त्या जाण्यासाठी या मातीत कडुनिंब आणि कापूर घालून गुलाबपाणी घालावे व ते मिश्रण त्वचेवर लावावे. हे मिश्रण आठवड्यातून एकदाच लावावे.

आपल्यासाठी योग्य डायट प्लान

दिवसभरात कामाच्या भानगडीत महिला आपल्या आरोग्याकडे दुर्लक्ष करतात. अनेक लोक योग, व्यायाम किंवा वॉक करत असल्यातरी एवढं पुरेसे नाही. आपल्याला योग्य आहाराची गरज देखील आहे. आहार योग्य नसल्यास शरीरात पोषक तत्वांची कमी राहते, ज्यामुळे आजाराला आमंत्रण मिळतं. अशात वर्किंग वूमन असावा हाऊस वाइफ परफेक्ट डायट आपल्याला एनर्जी प्रदान करेल.

ब्रेकफास्ट: सकाळी आठच्या सुमारास नाश्ता करावा. ब्रेकफास्टमध्ये सांजा, ऑम्लेट, कॉर्न फ्लेक्स, ओट्स, म्यूसली यातून आपल्या आवडीप्रमाणे पदार्थ निवडणे योग्य ठरेल.

मिड-मॉर्निंग: अकरा वाजताच्या सुमारास अंडं, फ्रेंच टोस्ट, अंड-टोस्ट, व्हेज सुप, लहान सॅंडविच, धिरडं, मिनी व्हेज पराठा किंवा 1 वाटी फ्रूट चाट घेणे योग्य ठरेल.

लंच: दुपारी दीडच्या सुमारास व्रण-भात, भाजी-पोळी, कोशिंबीर दही किंवा ताक घ्यावे.

नून स्नॅक्स: मिल्क शेक, मूठभर रोस्टेड चणे किंवा दाणे, मुरमुरे, स्नाऊटेड धान्य घेता येईल.

डिनर: आठ वाजता रात्रीचे जेवण करत त्यात चिकन, मटण, पनीर, डाळ, भाज्या, सॅलड, दही किंवा ताक सामील करता येईल.

पूर्ण डायटमध्ये सकाळी आणि रात्रीच्या जेवणात फुलके दोन

आणि तेही मल्टीग्रॅनने तयार केलेल्या असल्यास उत्तम. आपण भाज्या, डाळ आणि सॅलड भरपूर प्रमाणात खाऊ शकतात.

हे देखील लक्षात ठेवा

- आहारात पोषक तत्व जसे विटॅमिन्स, झिंक, प्रोटीन, कॅल्शियम इतर सामील करावं. स्वतः ला हायड्रेट ठेवण्यासाठी दिवसात १० ग्लास पाणी पिण्याची सवय असावी. आहारात लिंबू पाणी, नारळ पाणी, ग्रीन टी, ज्यूस सामील करावे.
- मधे चहा-कॉफी घेण्याची सवय असल्यास त्याचे प्रमाण कमी असावे, तसेच त्यात साखरेचे प्रमाणदेखील कमी असावे.
- तसेच ब्रेकफास्ट सोडून कधीच एनर्जी फिल करू शकणार नाही म्हणून कितीही व्यस्त असला तरी नाश्ता करणे गरजेचे आहे.

कमी रक्तदाबाला ‘हायपोटेंशन’ सुद्धा संबोधले जाते. जेव्हा रक्तदाबाचे मापन करणाऱ्या मशीनमध्ये ९०/६० एमएमएचजी किंवा त्यापेक्षाही कमी रक्ताचे निदान होते, त्यास ‘हायपोटेंशन’ मानले जाते. अशा परिस्थितीत व्यक्तीच्या रक्तदाबाचे प्रमाण फार कमी झालेले असते. तेव्हा चक्कर येणे, थकवा जाणवणे, मळमळणे, श्वास घेण्यास अडथळे निर्माण होणे, त्वचा तेलकट होणे यांसारखी लक्षणे समोर येतात.

कमी रक्तदाब नियंत्रणात आणण्यासाठी एक घरगुती साधा उपाय

आल्याचे सेवन

‘हायपोटेंशन’साठी लाभदायक

- आल्याचे सेवन आरोग्यासाठी लाभदायक ठरते. आल्यामध्ये अ‍ॅण्टी इन्फ्लेमेट्री, अ‍ॅण्टी बॅक्टेरियल, अ‍ॅण्टी ऑक्सिडेंटशिव आणि आणखीही काही पोषक तत्त्व असतात.
- आल्यामधील या पोषक तत्त्वांमुळे सूज कमी करण्यास तसेच सर्दी-खोकला कमी करण्यास फायदेशीर ठरते.
- सकाळी उठल्यावर रिकाम्यापोटी आल्याचे पाणी प्यायल्याने रक्तदाब नियंत्रणात राहण्यास मदत होते.
- आल्याचे पाणी प्यायल्याने रोगप्रतिकार शक्तीही चांगली होती. पित्त झाल्यासही आल्याचे पाणी प्यायल्याने आराम मिळतो.

मिठाचे पाणी

‘हायपोटेंशन’साठी लाभदायक

मिठाचे पाणी प्यायल्याने रक्तदाब नियंत्रणात राहण्यास मदत होते. पण मिठाचे प्रमाण नेमके किती असावे, यासाठी डॉक्टरांचा सल्ला घ्या.

मिठामध्ये सोडियमचे गुण असल्यामुळे रक्तदाब वाढण्यास मदत होते.

एक ग्लास पाण्यात अर्धा चमचा मीठ एकत्र करून प्यायल्याने रक्तदाब नियंत्रणात राहण्यास मदत होते. पण मीठ शरीराला तेवढाच घातक पदार्थ आहे. म्हणून एकदा डॉक्टरांचा सल्ला घ्या.

लहान मुलांच्या नाकातून रक्तस्राव होत असेल तर ‘हे’ करा

उन्हातून आल्यावर काही लहान मुलांमध्ये नाकातून रक्तस्राव होतो. याला घोळणा फुटणे असे म्हणतात. यात नाकाच्या पुढच्या भागातल्या नाजूक रक्तवाहिन्या (केशवाहिन्यांचे जाळे) उघाताने फुगून फुटतात व रक्त येते. काही वेळा अतिरिक्त दाब किंवा रक्ताच्या कर्करोगात पण घोळणा फुटतो. म्हणून वारंवार असा त्रास होत असल्यास तज्ज्ञास दाखवावे.

प्रथमोपचार

रक्तस्राव सुरू असताना जास्त हालचाल न करता बसून राहावे. डोके पुढे झुकलेले ठेवावे. म्हणजे रक्त मिळले जाणार नाही. अ‍ॅड्रॅनॅलिन स्प्रे उपलब्ध असल्यास नाकात एकदा फवारा मारावा. याने रक्तवाहिन्या आकसून रक्तस्राव थांबतो. वाटल्यास ५ मिनिटांनी परत एकदा मारावा. मात्र अतिरिक्त दाबाच्या रुग्णांना हा उपचार करू नये. नाकाचा पुढचा भाग हाताच्या बोटात २-५

मिनिटे दाबून धरावा. याने रक्तवाहिन्यातून रक्त येणे बंद होते. नाकाला व गालांना थंडगार पाणी किंवा बर्फ लावल्याने रक्तवाहिन्या आकुंचन पावून रक्तस्राव थांबायला मदत होते. रक्तस्राव थांबल्यावर उशी घेऊन उठाणे निजून राहावे.

कारणे

- नाकाला जखम होणे
- कष्टांचं काम
- उच्च रक्तदाब
- उंचीवरच्या प्रदेशात जाणे
- नाक फार जोरासं शिंकरणे

नाकातून रक्त आल्यास काय करावे

- खाली बसावे
- थोडेसे पुढे झुकवा म्हणजे रक्त हे आपल्या घशात जाणार नाही
- थंड, ओला कपडा आपल्या नाकाखाली धरावा म्हणजे आपल्या नाकातील रक्तवाहिन्या आकुंचित होऊन रक्तस्राव थांबेल.
- रक्त हे एकाच नाकपुडीतून येत असेल तर, त्या नाकपुडीच्या वरच्या भागात घट्ट दाबून धरावे.
- दोन्ही नाकपुड्यातून रक्त येत असेल तर, आपल्या नाकपुड्या किमान दहा मिनिटे दाबून धराव्यात.
- तरीही रक्तस्राव चालूच राहिल्यास, आणखी दहा मिनिटे दाब द्यावा.
- रक्तस्राव हा नाकाला थेट झालेल्या जखमेमुळे झाला असेल तर, केवळ हलकाच दाब द्यावा.
- जोरदार रक्तस्राव चालूच राहिल्यास किंवा नाकातून वारंवार चालू राहिल्यास, एखाद्या डॉक्टरांचा सल्ला घ्या.

आजमावून घ्या जास्वंदीचा चहा

जास्वंदीच्या फुलांचे महत्त्व आपल्याकडे मोठे आहे. गणपती वाप्पाचे हे फूल आवडते आहेच, पण त्याशिवाय हे फूल उत्तम औषधी म्हणूनही वापरले जात असते. जास्वंदीची फुले आणि पाने खोबरेल तेलामध्ये कढवून हे तेल केसांना लावल्याने अकाली पांढरे झालेले केस पुनश्च काळे होतात, तसेच केसगळती थांबून केसांची चांगली वाढ होते. जास्वंदीची फुले वापरून बनवलेला चहा किंवा काढा देखील आरोग्याच्या दृष्टीने अतिशय उत्तम समजला जातो. जास्वंदीची फुले भारतामध्ये बहुतेक ठिकाणी सहज उपलब्ध असून, हा चहामध्ये अनेक पौष्टिक तत्त्वे असून, यामध्ये कॅफीनचे प्रमाण नगण्य असते. या चहाच्या सेवनामुळे उच्च रक्तदाब नियंत्रणात राहून केलेस्टेरॉलचे प्रमाणही नियंत्रणात राहते. या चहाने शरीराची रोगप्रतिकारशक्ती वाढत असून, चयापचय शक्तीदेखील सुधारते. ‘हिबिस्कस टी’ किंवा जास्वंदीचा चहा बनवण्यासाठी जास्वंदीच्या फुलांचा वापर केला जात असून, या चहाला फुलांप्रमाणेच लाल रंग येतो. या चहाची चव काहीशी आंबटसर असून, हा चहा गरम किंवा गार पिता येतो. या चहामध्ये अ‍ॅंटी ऑक्सिडंट्स आणि ‘क’ जीवनसत्त्व मोठ्या प्रमाणावर आहे. या चहामध्ये लोहाची मात्रा ही मुबलक असून कॅफीनचे प्रमाण अतिशय कमी असल्याने फिटनेस शौकिनांसाठी या चहाचे सेवन लाभदायक ठरते. यामध्ये पोटॅशियम आणि ‘अ’ जीवनसत्त्वही आहे. या कारणास्तव या चहाचे सेवन दररोज करणे चांगले. अनेक देशांमध्ये आता या जास्वंदीचा चहा ग्रीन टीला पर्याय म्हणून सेवन केला जात आहे. हा चहा बनवण्यासाठी खास जास्वंदीच्या चहाच्या टी बॅग बाजारांमध्ये मिळतात, त्यांचा वापर केला जाऊ शकतो.

त्याशिवाय हा चहा घरी तयार करण्यासाठी दोन कप ताजी जास्वंदीची फुले किंवा अर्धा कप वाळवलेल्या जास्वंदीच्या फुलांची पावडर, आठ कप पाणी, पाव कप मध, तीन मोठे चमचे लिंबाचा रस इतक्या साहित्याची गरज आहे. जर चहा बनवण्यासाठी ताजी फुले वापरली जाणार असतील, तर या फुलांमधील तुरा काढून टाकावा. त्यांवर ही फुले धुवून घेऊन आठ कप पाण्यामध्ये घालून हे पाणी उकळावे. पाण्याला उकळी आल्यानंतर पॅस बंद करून पाण्याच्या भांड्यावर झाकण ठेवावे. हे झाकण पंधरा मिनिटे राहू द्यावे. त्यानंतर या पाण्यामध्ये लिंबाचा रस आणि मध घालून चांगले मिसळावे आणि मग हा चहा गाळून घ्यावा. हा चहा गरम किंवा थंड करून पिण्यास द्यावा. या चहाचे सेवन गर्भवती महिला, कर्करोगाचे उपचार घेणारे रुग्ण, कमी रक्तदाब असणाऱ्या व्यक्तींनी कमी प्रमाणात करावे.

थकवा दूर करण्यासाठी वापरा ग्रीन टी फेसपॅक

चेहऱ्यावर चमक आणण्यासाठी घरगुती फेसपॅक सर्वोत्तम ठरतो. जेव्हा स्कीन थकलेली किंवा डल वाटत असेल तेव्हा तांदूळ आणि ग्रीन टीचा घरी तयार केलेला फेसपॅक स्किनला रिव्हर्स होण्यास मदत करेल. बघू कसा तयार करायचा हा पॅक...

- ◆ **सामग्री** : लिंबू, ग्रीन टी, २-३ थेंब पेपरमिंट किंवा टी ट्री तेत.
- ◆ **कृती** : एका वाडग्यात २ चमचे तांदळाचे पीठ घेऊन त्यात १/४ चमचा लिंबाचा रस मिसळा. त्यात ताजी ग्रीन टी मिसळा. क्रीमसारखं होईपर्यंत मिसळत राहा. आता या पॅकमध्ये ३ ते ४ थेंब पेपरमिंट किंवा टी ट्री तेलाचे मिसळा.
- ◆ **लावण्याचा विधी** : आपला चेहरा कोमट पाण्याने धुऊन घ्या. मग चेहरा आणि मानेवर पॅक लावा. २० मिनिटानंतर पॅक धुऊन टाका. चेहरा पुसून मॉइश्चरायझर लावा.

जिरे आरोग्यासाठी लाभदायक

जिरे एक मसल्यातील पदार्थ आहे. जेवणाला रुचकर चव आणण्यात जिऱ्याचा वाटा मोठा असतो. जिरे केवळ खाण्यासाठी मर्यादित नाही, तर आपल्याला आरोग्यासाठी खूप फायदेशीर आहे. जिऱ्याचा उपयोग औषध म्हणून केला जात आहे. जिऱ्यामध्ये लोह, मॅग्नेशियम, कॅल्शियम, फायबर, झिंक आदींची जास्त मात्रा असते. मेक्सिको, भारत, नार्थ अमेरिका या देशांत जिऱ्याचा जास्त वापर केला जातो. शरीरातील अनावश्यक चरबी बाहेर काढण्यास जिरे मदत करते. तसेच जिरेपुड खाल्ल्यानंतर एक तास काहीही खाऊ नका.

- दद्यात भाजलेल्या जिऱ्याचे चूर्ण घालून खाल्ल्यास डायरियावर आराम मिळतो.
- जिऱ्यात लिंबाचा रस आणि मीठ घाला. त्यामुळे उलटीसारखे वाटणे, मळमळणे यावर आराम मिळेल.
- जिऱ्यात थोडे व्हिनेगर घालून खाल्ल्यास उचकी बंद होते.
- जिऱ्यात गूळ घालून त्याच्या गोळ्या बनवा. त्या मलेरियावर लाभदायी ठरतात.
- एक चिमूटभर कच्चे जिरे खाल्ल्याने ऑसिडीटीपासून सुटका होते.
- मधुमेह नियंत्रित ठेवण्यासाठी एक छोटा चमचा जिरे दिवसातून दोनदा पाण्यासोबत घ्या. नक्कीच फायदा होईल.

आजकाल डेटा लीकच्या घटना वारंवार ऐकण्यात येत असतात. अनेक प्रकारे डेटा लीक होत आहे. कधी फेसबुकचा डेटा लीक होतो, तर कधी कोणत्यातरी शॉपिंग साइटचा. एवढेच नाही, तर तुमच्या स्मार्टफोनचा खासगी डेटा जसे की फोटो, व्हिडीओ किंवा कोणतीही गोपनीय फाइलही लीक होऊ शकते. याचा सर्वात मोठा दुष्परिणाम म्हणजे डेटा लीक झाल्यानंतर तुमची वैयक्तिक माहिती आणि ई-मेल आयडी, पासवर्ड, मोबाइल नंबर इत्यादी हॅकर्सपर्यंत पोहोचतात. नंतर हॅकर्स फोरमसारख्या डार्क वेबवर डेटा विकला जातो किंवा याच्या मदतीने वैयक्तिक ब्लॅकमेलही करता येते. तुम्हीही अ‍ॅड्रॉइड स्मार्टफोन वापरत असाल तर तुमचा डेटा सुरक्षित ठेवण्यासाठी तुम्ही काही महत्वाच्या गोष्टींची काळजी घेतली पाहिजे, जेणेकरून भविष्यात तुम्हाला कोणतीही अप्रिय घटना टाळता येईल. चला जाणून घेऊया.

या कारणांमुळे लीक होतो फोनमधील डेटा, या चुका टाळाच

या कारणांमुळे डेटा लीक होतो

कोणत्या चुकांमुळे तुमचा वैयक्तिक डेटा लीक होतो हे माहीत असणे महत्त्वाचे आहे. अनेकदा असे दिसून येते की, आपण आपले कोणतेही वैयक्तिक फोटो, व्हिडीओ किंवा फाइल्स आणि पासवर्ड आपल्या मित्र आणि नातेवाईकांसोबत शेअर करतो. जर त्यांनी तुमचा डेटा आणखी एखाद्या व्यक्तीकडे हस्तांतरित केला, तर तुमचा डेटा लीक होऊ शकतो.

तसेच बऱ्याच वेळा आम्ही घाईघाईने किंवा लक्ष न देता प्रामाणिक स्टोरांकाडून थर्ड पार्टी अ‍ॅप्स इन्स्टॉल करणे टाळावे. यामुळे अ‍ॅप्स स्पायवेअरने लोड केले जाऊ शकतात आणि तुमची वैयक्तिक माहिती हॅकर्सच्या समोर आणू शकतात.

डेटा लीक टाळण्यासाठी या पद्धती फॉलो करा

तुमच्या स्मार्टफोनला डेटा लीकपासून वाचवण्याचा सर्वात सोपा आणि महत्त्वाचा मार्ग म्हणजे तुमचा फोन लॉक ठेवणे. यासोबतच अ‍ॅपलांकरिता मर्यादित फोनमधील अ‍ॅप्स विशेषतः गॅलरी आणि फाइल मॅनेजर सुरक्षित ठेवा. अ‍ॅप फक्त गूगल व्हे स्टोवरून इन्स्टॉल करा. तसेच अ‍ॅप स्थापित करण्यापूर्वी त्याचे रेटिंग आणि रिव्यू नक्की वाचा.

थर्ड पार्टी अ‍ॅप्स वापरणे टाळा. बऱ्याच वेळा या अ‍ॅप्समध्ये स्पायवेअर आणि मालवेअर असतात, जे तुमचा फोन स्कॅन करत राहतात आणि तुमची वैयक्तिक माहिती हॅकर्सपर्यंत

पोहोचवण्यासाठी आवश्यक अ‍ॅप इन्स्टॉल करण्याचा प्रयत्न करा आणि जेव्हा शंका असेल तेव्हा लगेच अ‍ॅप काढून टाका. फोनवरील कोणत्याही अज्ञात लिंकवर क्लिक करू नका. हॅकर्स किंवा स्कॅमर अनेकदा ई-मेल किंवा एसएमएसद्वारे मालवेअरने भरलेल्या लिंक्स पाठवतात. लिंक क्लिक करताच तुमच्या फोनची हेरगिरी सुरू होते.

अधिकृत शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांच्या समायोजनेसाठी पालिकेची धडपड

दिव्यात शिक्षण विभागाची ९ पथके तैनात, महापालिका शाळांमध्ये दुपारचे सत्रही भरवणार

■**ठाणे** : ठाणे शहरातील अनधिकृत शाळांविरोधात महापालिकेच्या शिक्षण विभागाने कठोर पावले उचलली आहेत. या शाळांमध्ये शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे इतर शाळांमध्ये समायोजन करण्यासाठी शिक्षण विभागाने दिवा भागात ९ पथके तैनात केल्याचे चित्र पहावयास मिळत आहे.

या पथकांच्या माध्यमातून दिव्यातील ज्या ६५ अनधिकृत शाळांमध्ये तपासणी करण्याबरोबरच शाळा बंद करण्याबाबतचा सूचना देणे, त्या शाळेतील विद्यार्थ्यांच्या पालकांना अधिकृत शाळेत प्रवेश घेण्याबाबत समजवून सांगणे, तसेच शाळा प्रवेश घेत असताना येणाऱ्या अडचणी सोडविण्यासाठी व कागदपत्रांची पूर्तता करण्यासाठी सहकार्य व्हावे, या दृष्टीने हे पथक काम करणार आहे. ठाणे महापालिका हद्दीत आजच्या घडीला ८१ अनधिकृत शाळा आहेत. त्यातील ६५ शाळा या एकट्या दिवा भागात आहेत. त्यातील ३२ शाळांचे पाणी कनेक्शन पालिकेने खंडित केले आहे. तसेच या शाळांविरोधात थेट पोलीस ठाण्यात गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. दुस-

ीकडे अनधिकृत शाळांमधील विद्यार्थ्यांचे अधिकृत शाळेत समायोजन करण्याबाबत पालिकेने यापूर्वीच सुरू केल्या आहेत. त्यानुसार दिव्यातील १७ अधिकृत शाळांच्या संस्थाचालकांसोबत बैठका घेण्यात आल्या असून विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्याबाबत आवाहन देखील करण्यात आले आहे.

शिक्षकांची जुळवाजुळव सुरू

दिवा परिसरातील ६ इमारतीत ठाणे पालिकेच्या ७ शाळा भरत आहे. या शाळा सकाळच्या सत्रात भरत आहेत. त्यामुळे या शाळा आता दुपारच्या सत्रात देखील सुरू करण्याचा निर्णय शिक्षण विभागाने घेतला

बेकायदा शाळांना अभय

अनधिकृत शाळांच्या संदर्भात ४० ते ४५ वेळा तक्रारी करण्यात येऊनही पालिकेच्या शिक्षण विभागाला याचे गांभीर्यच नसल्याने शिक्षण विभागाकडून कोणत्याच प्रकारची कारवाई या शाळांवर झालेली नाही. मात्र पुन्हा या शाळा सुरू झाल्या असून ही संख्या कमी होण्याऐवजी आता वाढल्याचे दिसून येत आहे. ठाणे महापालिकेच्या शिक्षण विभागाच्या दुर्लक्षामुळेच या बेकायदा शाळांना अभय मिळत असल्याचा आरोप संघटनेच्या वतीने करण्यात आला आहे.

शाळांचे प्रमाण वाढत आहे. दिव्यात आजच्या घडीला ६५ शाळा या बेकायदा असल्याचा दावा या संघटनेच्या वतीने करण्यात आला आहे.

अधिकृत शाळेकडे पालकांची देखील पाठ

अनधिकृत शाळांमध्ये शिक्षण घेणारे विद्यार्थी हे मध्यमवर्गीय असून बहुतांश पालक हे मजुरीचे काम करीत असल्याचे दिसून येत आहे. त्यामुळे पालक सभांना व अनधिकृत शाळेत प्रवेश घेण्याबाबत त्यांच्याकडून हवा तसा प्रतिसाद मिळत नाही. अधिकृत शाळेची फी ही अनधिकृत शाळेपेक्षा अधिक असल्याने पालकांनी देखील त्याकडे पाठ फिरवली असल्याचे

दिसून आले आहे. त्यामुळे आता या अनधिकृत शाळांतील विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये, यासाठी पालिकेचा शिक्षण विभागाने पावले उचलली आहेत.

दिव्यातील अधिकृत शाळांचा बंद

ठाणे दिव्यातील अनधिकृत शाळा बंद होत नसल्याने दिव्यातील अधिकृत शाळा १ जुलैपासून बेमुदत बंद ठेवण्याचा इशारा ईंडिपेन्डंट स्कूल मॅनेजमेंट असोसिएशन या संघटनेच्या वतीने देण्यात आला आहे. ठाणे महापालिकेच्या शिक्षण विभागामार्फत दरवर्षी शहरातील अनधिकृत शाळांची यादी प्रसिद्ध केली जाते. या शाळांमध्ये पाल्यांनी आपल्या मुलांना शिक्षणासाठी पाठवू नये, असे देखील सांगितले जाते. महापालिका हद्दीत आताच्या घडीला मोठ्या प्रमाणात अनधिकृत शाळा असून यामध्ये इंग्रजी माध्यमाच्या शाळांचा आकडा अधिकचा असलेला दिसून आला आहे. त्यामुळे प्रशासनाचे लक्ष वेधण्यासाठी दिव्यातील अधिकृत शाळा १ जुलैपासून बेमुदत बंद राहणार असल्याचा दावा संघटनेच्या वतीने करण्यात आला आहे.

‘मुंबईतली १३०० कोटींची जमीन अदानींना अवघ्या ५७.८६ कोटींना दिली’

■**मुंबई** : मुंबईमधील मौक्याच्या ठिकाणी असलेला एक अत्यंत महत्त्वाचा भूखंड आता धारावीच्या पुनर्विकासाच्या नावाखाली कवडीमोल दरात अदानी समुहाला दिला जात असल्याची माहिती समोर आली आहे. नव्या प्रकरणामध्ये मुंबईतील तब्बल १३०० कोटी रुपये किंमत असलेली जमीन अदानी समुहाला अवघ्या ५७ कोटी ८६ लाखांमध्ये देण्यात आल्याचा आरोप करण्यात आला आहे. हा आरोप 'आपली लोक चळवळी'ने केला असून हा सारा व्यवहार म्हणजे मोठा जमीन घोटाळा असल्याचं सांगत या प्रकरणी न्यायालयात धाव घेण्याची तयारी असल्याचं सांगण्यात आलं आहे.

कशासाठी दिली जातेय ही जमीन?

मुंबईतील अनेक ठिकाणच्या

१५ हजार रुपये पर स्वेअरफूट दर असताना ६३२ रुपये दराने दिली जमीन

सध्या कुल्यातील निवासी जागेचा दर १५ हजार रुपये प्रतिचौरस फूट असताना ही जमीन केवळ ६३२ रुपये प्रतिचौरस फूट दराने देण्यात आली आहे. आजघडीला बाजारभावानुसार या जमिनीची किंमत १३०० कोटी रुपये आहे. असे असताना ही जागा केवळ ५७.८६ कोटीत रुपयांत देण्यात आल्याचा आरोप ह्याआपली लोक चळवळीहूचे कार्यकर्ते किरण पैलवान यांनी केला आहे. वाकिफदृष्ट्या ही जमीन डीआरपीकडे हस्तांतरित झाली असून ही जमीन डीआरपीच्या नावे राहणार आहे. जमिनीसाठी अदानींच्या कंपनीने पैसे भरले असून जागेचा वापर याच कंपनीकडून होणार आहे. यातून अदानीलाच फायदा होणार आहे, असेही त्यांनी सांगितले आहे.

जागा कवडीमोल दरात अदानी समुहाला दिल्या जात असतानाच आता यामध्ये कुलां मदर डेअरीच्या जागेचाही समावेश होत असल्याचा आरोप केला जात आहे. धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाअंतर्गत धारावीतील अपात्र रहिवाशांचे मुंबईत अन्यत्र पुनर्वसन केले जाणार आहे. भाडेतत्वावरील घरांच्या माध्यमातून त्यांना घरे दिली जाणार असून या घरांची बांधणी

अदानी समुहाच्या 'नवभारत मेगा डेव्हलपर्स प्रायव्हेट लिमिटेड' या कंपनीकडून (एनएमडीपीएल) केली जाणार आहे. त्यानुसार धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाच्या (डीआरपी) माध्यमातून मुंबईतील विविध ठिकाणी १२०० एकर जागेची मागणी राज्य सरकारकडे करण्यात आली होती.

कुल्यातील नागरिक आक्रमक
मागणीनुसार डीआरपीला मुलुंडसह अन्य काही ठिकाणच्या

जागा देण्यात आल्या आहेत. या कुल्यांतील मदर डेअरीच्या २१ एकर जागेचा समावेश आहे. ही जागा डीआरपीला हस्तांतरित करण्यात आली आहे. मात्र ही जागा देण्यास कुलावांसीयांचा प्रचंड विरोध असून यासाठी आंदोलन सुरू करण्यात आले आहे. या जागेवर उद्यान साकारण्याची मागणी कुलावांसीयांची केली आहे. मात्र त्यांच्या या मागणीकडे

काणाडोळा करीत सरकारने ही जागा डीआरपीला हस्तांतरित केली आहे. या जागेचा वापर आता एनएमडीपीएलकडून अपात्र धारावीकरांच्या घरबांधणीसाठी केला जाणार आहे. आता ही जागा कवडीमोल दरात अदानीला आंदण दिल्याचा आरोप करीत कुलावांसीयांनी केला असून ते याविरोधात आक्रमक झाले आहेत.

उच्च न्यायालयात धाव घेणार

धारावीबाहेरील जागा रेडीरेकनरच्या २५ टक्के दरात देण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतला आहे. मात्र बाजारभावानुसार १३०० कोटी रुपयांची जमीन ५७.८६ कोटी दरात देण्यात आली आहे. त्यास 'आपली लोक चळवळ'ने आक्षेप घेतला आहे. निविदेमधील कोणत्या अटी-शर्तीनुसार अदानीच्या प्रकल्पासाठी कमी दरात जागा दिली याचे स्पष्टीकरण राज्य सरकारने नसतेला द्यावे, अशी मागणीही पैलवान यांनी केली आहे. हा मोठा जमीन घोटाळा असून याविरोधात उच्च न्यायालयात धाव घेणार आहेत. त्यादृष्टीने विचार सुरू असल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले. दरम्यान, या प्रकरणावर अदानी समुहाकडून अद्याप कोणतीही प्रतिक्रिया नोंदवण्यात आलेली नाही.

मुंबई शहराला ४ नवीन पॅपिंग स्टेशन

५ हजार कोटींच्या खर्चाचा अंदाज, केंद्राचा स्वतंत्र निधी मिळणार

क्षमता वाढवण्याची आवश्यकता यासाठी

२६ जुलै २००५ पूर्वी मुंबईत पावसाचा पाण्याचा निचरा करणारी जी गटारे होती त्यांची क्षमता ताशी २५ मिमी पाऊस झाल्यावर पाण्याचा निचरा करणारी होती. त्यानंतर गटित केलेल्या चिंतले समितीने शिफारस केल्यानुसार त्यामध्ये वाढ करून आता ५५ मि. मी प्रत्येक तासाला पाऊस झाला तर पाणी वाहून नेणारी यंत्रणा उभारण्यात आली आहे. मात्र आता तासाला १०० मिमीपेक्षा जास्त पाऊस होत असल्याने ही क्षमता वाढवण्याची आवश्यकता असल्याचे समोर आले होते.

अतिरिक्त आयुक्त विपीन शर्मा, अमित सैनी, अभिजित बांगर यांच्यासह सबंधित अधिकारी उपस्थित होते.

मुंबईत सरासरी दरवर्षी १६ ते २० दिवस पाऊस पडतो. हा पाऊस एका तासाला १०० मिमीपेक्षा जास्त असल्याचे पालिकेच्या अभ्यासातून समोर आले आहे. सन २०१४ ते २०१९ या

कालखंडात तासाला १३१ मिमी तर १९ मे ला जो पाऊस झाला तो एका तासाला १८२ मिमी एवढा होता. २६ जुलै २००५ ला जो जलप्रलय झाला त्यावेळी मुंबईत सुमारे १ हजार मिमी पाऊस १६ तासात झाला होता. तर तासाला १३९ मिमी पावसाची नोंद झाली होती. त्याचवेळी समुद्राला भरती असल्याने प्रचंड पुराचा

फटका मुंबईला बसला होता. आताही १०० मिमीपेक्षा जास्त पाऊस एका तासाला होत असून त्याचवेळी भरती असेल तर पाण्याचा निचरा होत नाही व पूरस्थितीचा सामना मुंबईला करावा लागतो.

ज्या भागात पाणी तुंबते अशी ठिकाणे निवडून त्या भागातील पावसाळी

येत्या १५ दिवसांत चिंचोटी मार्ग होणार खड्डेमुक्त

या रस्त्यावर दीड ते दोन फूट इतके खोल खड्डे तयार झाले आहेत. त्यामुळे येथून ये-जा करताना शाळकरी विद्यार्थी, कामगार वर्ग, मालवाहतूकदार यांना मोठ्या अडचणींना तोंड द्यावे लागत आहे. पावसाळ्यात जेव्हा खड्डे पाण्याने भरतात तेव्हा त्याचा अंदाज येत नाही. त्यामुळे अपघाताच्या घटना घडत आहेत. तर उंच सखल असा रस्ता असल्याने काही वेळा अवजड मालाचे वाहने कोसळू लागली आहेत. चिंचोटी -कामण -भिवंडी रस्त्यावर श्रमजीवी संघटनेच्या आंदोलनकर्त्यांचा तब्बल 12 तास दिव्या आंदोलन सुरू होते. या आंदोलनाची प्रशासनाने दखल घेत येत्या पंधरा दिवसात रस्ता खड्डे मुक्त होणार असल्याचे आश्वासन दिल्यामुळे आंदोलकांनी आंदोलन मागे घेण्यात आले आहे, अशी माहिती आंदोलनकर्ते यांनी दिली आहे.

■विरार :

मुंबई-अहमदाबाद राष्ट्रीय महामार्गाला जोडणाऱ्या भिवंडी- कामण मार्गाची दरवर्षीप्रमाणे या वर्षी देखील दयनीय अवस्था झाली आहे. रस्त्यात खड्डा की खड्ड्यात रस्ता अशी स्थिती निर्माण

झाल्यामुळे अपघाताचे प्रमाण वाढले आहे. या अनुषंगाने श्रमजीवी संघटनेने रस्त्यातील तब्बल १२ तास रस्तासरोको आंदोलन केले होते.त्यानंतर येत्या १५ दिवसांत चिंचोटी

बंदी काळात समुद्री माशांना पर्याय

■**वसई** : पावसाळा सुरू झाला आहे. पावसाचा मोसम सुरू झाला आहे. या मोसमात समुद्र खवळलेला असल्याने खाल समुद्रातील मासेमारीला बंदी आहे. बंदीकाळ असल्याने बाजारातील समुद्री माशांची आवक प्रचंड घटली आहे. समुद्री माशांना पर्याय म्हणून वसईच्या बाजारात सध्या खाडी आणि ओहळांतील वल्मनीच्या म्हणजेच चढणीच्या माशांचा पर्याय उभा राहिला आहे. हे मासे पकडून लागलीच बाजारात येत असल्याने ते ताजेच मिळत आहेत.

पावसाळ्याच्या सुरुवातीला प्रवाहित होणाऱ्या ओहोळ, नाल्यांमध्ये प्रवाहाच्या विरुद्ध चढणाऱ्या गोड्या पाण्यातील माशांना पालघर जिल्ह्यात वल्मनीचे मासे म्हणून संबोधले जाते. काही ठिकाणी या माश्यांना चिवणीचे मासे, चढणीचे मासे असेही म्हणतात. सध्या हे मासे मोठ्या प्रमाणात विक्रीला

येत आहेत. जून ते ऑगस्ट दरम्यान राज्य शासन समुद्रातील मासेमारीवर बंदी घालते. हा काळ मत्स्य प्रजननासाठी राखीव असतो. बंदी काळात समुद्रात मासेमारी करणे कायद्याने गुन्हा मानला जातो. त्यामुळे सध्या बाजारात समुद्रातील मासळी मिळनाशी झालेली आहे. त्यामुळे खाडी, नद्या, नाले आणि ओहळांतून मिळणाऱ्या माशांची मागणी मोठी आहे. गाव पाड्यांतील पुरुष व महिला पाग, झोळणे, लाकडी तोंड्या, भुसा व पारंपरिक गळ्यांच्या सहाय्याने नदी-नाल्यांतील मासे पकडत आहेत. ही मासळी बाजारात किंवा घरोघरी विक्रीसाठी नेत असल्याने त्यांच्या उत्पन्नाचा मार्गही खुला झाला आहे.

डिजिटल अटकेच्या नावाखाली शिक्षकांची फसवणूक

■**वसई** : वसईतील निवृत्त प्राचार्यांना डिजिटल अरेस्टची भीती घालून त्यांची सव्या कोटींची फसवणूक केल्याची घटना ताजी असतानाच नालासोपारा येथील एका निवृत्त शिक्षकाचीही अशाच डिजिटल अरेस्टच्या नावाखाली ६० लाखांची फसवणूक करण्यात आली आहे. या प्रकरणी आचोळे पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल केला आहे.तत्क्रादार दिनानाथ मिश्रा (५८) हे निवृत्त शिक्षक असून नालासोपारा पूर्वेच्या संयुक्त नगर येथे राहतात. त्यांना मिळणाऱ्या निवृत्ती वेतनावर (पेंशन) त्यांचा उदरनिर्वाह चालतो. ७ मार्च रोजी त्यांना रंजु कुमारी नामक महिलांचा फोन आला होता. द्राय नोटिफिकेशन सेल मधून बोलत असल्याचे तिने सांगितले. तुमच्या आधारकार्डाच्या आधारे सिम कार्ड घेऊन खंडणी आणि फसवणूक केल्याचा

गुन्हा टिळक नगर पोलीस ठाण्यात दाखल असल्याचे तिने सांगितले. यामुळे मिश्रा घाबरले. त्या महिलेने मिश्रा यांना सीबीआय अधिकारी संधीप राव यांचा मोबाईल क्रमांक देऊन त्यावर कॉल करण्यास सांगितले. मिश्रा यांनी त्या क्रमांकावर कॉल केला असता त्यांना व्हिडियो कॉल वर सीबीआय कार्यालय दाखविण्यात आले. तेथे दोन अधिकारी पोलीस गणवेशात होते. त्यांना मनी लॉर्डिंग केस मध्ये अटक केली जाणार असल्याचे त्यांना सांगण्यात आले. अटक टाळण्यासाठी मिश्रा यांच्याकडून ४४ लाख रुपये घेण्यात आले. हे पैसे

त्यांनी आरटीजीएसद्वारे भरले. त्यानंतर ३ दिवसांनी त्यांना डिजिटल न्यायालयात हजर करण्यात आले. तेथे नकली वकील, न्यायाधिश हजर होते. मिश्रा यांना जामीन मिळवून देण्यासाठी पुन्हा २० लाख रुपयांची मागणी करण्यात आली. मिश्रा यांच्याकडे पैसे नव्हते. त्यामुळे त्यांनी नातेवाईकांकडून पैसे उसने घेऊन तसेच घरातील दागिने विकून पैसे गोळा केले आणि आरोपींना पाठवले. ७ मार्च ते २३ मार्च या कालावधीत त्यांची तब्बल ६० लाख रुपयांची आर्थिक फसवणूक करण्यात आली. आपली फसवणूक होत असल्याचे लक्षात येताच त्यांनी याप्रकरणी आचोळे पोलीस ठाण्यात अज्ञात व्यक्ती विरोधात माहिती अधिकाऱ्यांच्या कलम ६६ (क) आणि ६६ (ड) अंतर्गत गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

हे दैनिक मालक, मुद्रक, प्रकाशक व संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक यांनी सोमाणी प्रिंटींग प्रेस, कार्यालय - गाला नं. ४, एन. के. इंडस्ट्रीयल इस्टेट, प्रवासी इंडस्ट्रीयल इस्टेटच्या बाजुला, गेट नं. २, गोरेगाव (पुर्व) मुंबई ४०००६३ (महाराष्ट्र) , येथे छापून रुम नं. १०३, कुणाल कुटीर बी बिल्डींग, नवघर रोड, हनुमान मदिराजवळ, भाईंदर (पुर्व), जि. ठाणे ४०११०५ (महाराष्ट्र) येथे प्रसिद्ध केले. संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक, पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची राहिल, सर्व वाद आणि दावे ठाणे न्यायालयीन कक्षध्या अधील राहतील. (या वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध होणाऱ्या बातम्या /लेख / जाहिराती यांची जबाबदारी संबधीत वार्ताहर, लेखक, आणि जाहिरात प्रतिनिधी याच्यावर राहिल.) भ्रमणध्वनी - ७४००००१४७४. Email : marathiekikaran2021@gmail.com

Printed , Published and Owned by **Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik**. Printed at **SOMANI PRINTING PRESS, OFFICE** - Gala No. 4, Near N.K. Industrial Estate, Near Pravasi IndustrialEstate, Gate No.2, Goregaon (E), Mumbai 400 063, Maharashtra, Published at Room No. 103, Kunal Kutir, B Building , Navghar Road, Near Hanuman Mandir, Bhayander (East) Dist - Thane, PinCode 401 105, Maharashtra. Editor : Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik, Mo.7400001474, Email Id : marathiekikaran2021@gmail.com